

BURKINA ★ KONTAKT

1 : 2014 / En tidskrift om Burkina Faso från föreningen ASSAMBUS

TEMA:

Vänskap

"EN MÄNSKLIG SKYLDIGHET"

*Cecilia och Francois - en tretton
år lång vänskap*

POLITIK

*Sitter Compaoré löst? Utbrytare
från regeringspartiet utmanar
presidenten*

SEYDOU BORO

*Dansaren från Ouagadougou på
Skånes Dansteater*

Framtidens ledarskap

*Birgitta Amoroso följer vännen
Colette Bazie som driver barna-
vårdsmottagningen i byn Ladiou*

BURKINSKA LÄRARE I LUND

*Sida finansierar ett utbildnings-
program med fokus på barns
rättigheter*

#1: 2014

I detta nummer kan du läsa om ...

Framtidens ledarskap

Dans som utmanar klichéer

"En mänsklig skyldighet"

- 3 Ledare
- 4 Nyckelharpa med sång på moré
- 6 Framtidens ledarskap
- 10 Dans som utmanar klichéer
- 12 Musik i "Waga"
- 13 Agnes - ny ordförande i ASSAMBUS
Förening för burkinier i Göteborg
Svenska västafrikanska handels- och
kulturkammaren invigs i september
- 14 Förfördelade avhoppare eller
oppositionsparti som utmanar?
- 16 Hans och Taherou - vänner sedan 30 år
- 18 "En mänsklig skyldighet"
- 20 Ismaëls väg till läraryrket
- 22 Intervju med André E Ilboudo
- 23 Burkinska lärare på utbildning i Lund

Karolina Jeppson med vännerna Khadyata Ceesay och Mariama Ceesay med dottern Sadjo.

Kära läsare!

Våren har kommit, körsbärsträden blommar och ett nytt nummer av BurkinaKontakt är ute. Efter vårt senaste nummer som visade på de många "svenska mervärden" biståndet till Burkina faktiskt ger oss, har mycket hänt i svensk biståndspolitik. Gunilla Carlsson har avgått, vi har fått en ny biståndsminister, men beslutet om att avsluta biståndet står fortfarande kvar. Men vem vet vad som kommer att hända efter valet? Likaså händer det mycket i politiken i Burkina. Blaise Compaorés mångåriga förfogande över presidentposten, kan vara i gungning. En mer djupgående reflektion kring den aktuella situationen med utbrytare ur regeringspartiet, kan ni läsa om i Sten Hagbergs artikel.

Efter att ha belyst ömsesidiga samarbeten mellan organisationer och företag i våra länder, tar vi i detta nummer ett steg närmare den enskilda människan, vardagen och de mellanmännsliga relationerna. "Vänskap" är temat. Det har visat sig finnas många vänskapsband mellan svenskar och burkinier, vänskaper som hållit genom år och till och med decennier. Fascinerande är det, att få en inblick i dessa driftiga människors liv och intressen, som har sina hjärtan i Sverige såväl som i Burkina. Hur har vännerna träffats? Hur bibehålls vänskapen när avståndet utgör två olika kontinenter? För Hans Eriksson har vänskapen med Tahero Ouedraogo involverat hela deras familjer. På 80-talet träffades de första gången.

I Malmö finns Klara och Mao, hon från Sverige och han från Burkina, ett kreativt par som utöver sagoturnéer här hemma har startat ett kulturcenter i Ouagadougou. Om en högre kvinna med ledaregenskaper och humor, en modell för framtiden och en nära vän berättar Birgitta Amoroso. Väninnan Colette Bazie driver sjukvård för barn i byn Ladiou med omnejd.

Francois Compaore som bor i utkanten av Ouagadougou lotsade Cecilia Jonsson in i fältet för 13 år sedan. Idag är de fortfarande nära vänner på distans, men internet överbrygger avståndet. En annan ung man är Ismaël Bilgo. Ingrid Seeger lärde känna honom för ett antal år sedan och har följt honom under lärarutbildningen.

Sist men inte minst har ASSAMBUS sedan årsmötet i våras en ny ordförande, Agnes Heikkilä Ilboudou. Ni får veta mer om Agnes i hennes egen presentation på sidan 13. Varmt välkommen Agnes! Dessutom musiktips från Ouagadougou, dans med politisk agenda, lärare på besök i Lund med mera...

Önskar en god läsning!

Karolina Jeppson

★ Redaktion

Ansvarig utgivare: Roland Göransson

Redaktör: Karolina Jeppson, karolina.jeppson@gmail.com

Redaktionsråd:

Sten Hagberg, sten.hagberg@antro.uu.se
Ingrid Seeger, ingrid.seeger@comhem.se

Grafisk form: www.xuntos.se
info@xuntos.se

Tryck: Svanströms Repro Center AB
www.svanstromsrepro.com

★ Föreningen ASSAMBUS

BurkinaKontakt ges ut av Vänskapsföreningen Burkina Faso-Sverige
Association d'Amitié Burkina Faso-Suède (ASSAMBUS)

ASSAMBUS bildades 1986 och har idag 120 medlemmar. Den har systerföreningar i Danmark, Norge och Burkina Faso. En lokalförening finns i Stockholm. Föreningens mål är att sprida kännedom om Burkina Faso i Sverige och verka för ett ökat utbyte mellan de båda länderna.

Medlemsmöten med inbjudna gäster anordnas regelbundet.

Ordförande: Agnes Heikkilä Ilboudou, heikkila21@gmail.com

Lokalföreningar: Burkinas vänner i Stockholm, bibipot@yahoo.se

Läs mer på hemsidan: www.assambus.se

TEXT OCH FOTO KAROLINA JEPPSON

Nyckelharpa med sång på moré

De har endast känt varandra i fyra år men tillsammans skapat en värld av musik, sagor och ett växande kulturcentrum i Ouagadougous utkant. Klara och Mao driver föreningen Gosnere för kultur och utbyten.

Klara och Mao i Malmö.

– Det är något speciellt med oss... vi har alltid engagerat oss i något, säger Mahomeyd "Mao" Ouedraogo med ett finurligt leende.

– Idag kan jag inte förstå hur vi orkade göra allt vi gjorde. Jag pluggade, jobbade och la ner väldigt mycket tid på att arbeta för vår förening, säger Klara Kingsvik och skrattar.

Vi sitter i soffan i Klaras och Maos lilla lägenhet i Malmö, nära Möllevångstorget. De har dukat upp mackor, ost och te. De lägger fortfarande ner tid på att driva sin förening Gosnere, men praktiska omständigheter har förändrat tillvaron det senaste året. Klara har fått ett heltidsjobb som ekonomiskt ansvarig för ett IT-företag och Mao studerar svenska och spelar musik en stor del av tiden. Han har börjat spela nyckelharpa och kommer just från ett rep med en orkester i Eslöv, några mil från Malmö.

Unga ville ha mötesplats

De träffades i december 2009 när Klara jobbade som perrongvård på Malmö Centralstation. Mao hade just anlänt till Sverige och var vilse. Snabbt upptäckte de flera gemensamma intressen – och att de hade väldigt trevligt tillsammans. En tid därefter flyttade Mao in i Klaras kollektiv i centrala Malmö. De började tillsammans fortsätta arbetet med Gosnere, föreningen som Mao startat i Ouagadougou med ett teatersällskap och sedan drivit med sin kusin Louis.

– Jag är från Koudougou och flyttade till Ouagadougou år 2005. Vi frågade ungdomar vad de ville med sin framtid i förorten Kilwen där vi bodde. Genom dem fick vi idén att samla utbildning, kultur och sport under ett tak och skapa en mötesplats, berättar Mao.

Då Mao kom till Sverige betalade han skolavgifter för 30 barn i Kilwen. Vissa av dem var papperslösa och skolgången oviss.

– Just nu finansierar Gosnere två lärarlöner och har några lärare timanställda. De ger stödundervisning i teoretiska ämnen för de barn i Kilwen som får bristfällig undervisning i statliga skolor.

Klara, Mao och Louis framför svarta tavlan och eleverna. (Privat bild)

Gosnere farfars namn

Namnet Gosnere är farfaderns namn. Mao och hans familj är från folkgruppen Mossi och pratar moré. Mao har länge arbetat med att spela musik och teater för barn och spelar utöver nyckelharpa, bland annat stränginstrumentet kundi.

– Innan jag kom till Sverige reste jag runt i Frankrike och spelade musik och berättade sagor från Mouaga-riket. Jag skriver om sagorna så att de ska passa barn, de traditionella berättelserna är för tunga, förklarar Mao.

Klara introducerades efterhand till arbetet med Gosnere, som nu till viss del utvidgades till Skåne. Hon översatte Maos sagor från franska till svenska och tillsammans var de runt på olika skolor och festivaler, spelade musik och teater. De reste till Burkina Faso, där Klara aldrig tidigare varit. Fler resor skulle det bli. Gosneres verksamhet erhöll ekonomiskt stöd från Malmö-baserade Baobabstiftelsen.

– Vi hade först stora planer på att starta en "riktig" skola. Vi arbetade mycket med att samla ihop saker vi tänkte skulle användas till skolan – musikinstrument, dataskärmar och annat. Allt skeppades i en container, säger Klara.

– Vi hade en del problem med mark, men nu har vi fått tag i två hektar mark precis utanför Kilwen. Vårt arbete drivs i en provisorisk lokal men vi vill bygga en ordentlig byggnad, berättar Mao.

Klara och Mao har dessutom köpt in ett stort lager karitésmör från ett kvinnokoopertativ ifrån Maos hemby

Mankoula. De säljer karitésmör vid olika evenemang i Malmö och pengarna går till verksamheten i Kilwen.

Man kan göra skillnad

Mao hoppas att det i framtiden kan etableras ett utbyte mellan svenska och burkinska musikskolor.

– Vi har pratat med olika föreningar för att starta samarbete men nästa steg blir att en av oss åker till Burkina för att på plats se vad vi ska göra nu. Min kusin är omplacerad till annan ort och kan inte längre driva centret som tidigare, säger Mao.

– Vi vill att folk här hemma ska kunna engagera sig i Gosnere, men vi måste först veta åt vilket håll vi är på väg, tycker Klara.

Innan vi avslutar tar Mao upp nyckelharpan, som Klara själv byggt med hjälp av en instruktör. Han spelar en vemodig skånsk folkvisa och sjunger på moré – en särdeles unik kombination. Under samtalet har jag svepts med i Klaras och Maos energiska berättande, nu sveps jag med i musiken. Även om Klara och Mao just nu tagit en paus i de praktiska aktiviteterna, smittas jag av deras levande engagemang för centret och undrar över var denna motivation kommer från.

– När jag förstod behoven i Kilwen, valde jag att engagera mig. Jag var ovan vid att jag som enskild individ kunde göra så stor skillnad, säger Klara.

Läs mer på: www.gosnere.se

Väntande mödrar med småbarn.

Framtidens ledarskap

TEXT OCH FOTO BIRGITTA AMOROSO

Colette Bazie driver barnavårdsmottagningen i byn Ladiou. Hon organiserar lyhört sjukvården i Ladiou med omnejd och tar varje dag emot ett stort antal patienter. Birgitta Amoroso har följt vännen Colette under flera års tid.

”Colette est arrivée!”

Tidigt på morgonen sitter väntande mödrar med småbarn överallt på gårdsplanen. Många cyklar flera mil, för att komma just hit, där de är säkra på att få god vård. Dagen på barnavårdsmottagningen i Ladiou börjar med samling i stora salen – 40, 50 ofta fler mödrar med barn, på ryggen, vid handen, i magen, vid bröstet, tvillingar...

Pedagogik är näring för framtiden

Först en lektion i näringslära med hjälp av stora färgbilder. De flesta mödrar har aldrig gått i skolan. Colette förklarar, pekar, går runt, ställer frågor och ser till att alla har förstått. Andra dagar kan det handla om infektioner, farliga huskurer, hygien, polygami, preventivmedel (kvinnligen omskärelse diskuteras också, men är inte sedvana i denna folkgrupp). Man talar högt och starkt i Burkina om problem som vi ofta trott vara tabu och respektfullt undviker i större sammanhang. Fel!

Efter ”la causerie” följer vägning och mätning av varje barn. Mödrarna till underviktiga barn kallas till enskilt samtal, orsaker utreds, råd och kosttillskott delas ut, återbesök bestäms. Allt noteras noga. Provköket lagar under tiden ett extra näringsrikt mål mat till alla mödrar och barn. Efter mottagningen har Colette kvar sitt skrivarbete. Sen tar hon mopeden 3 km hem till sin storfamilj, där hon tagit emot och försörjer 17 föräldralösa fosterbarn. Hennes nätter är korta.

Colette Bazie.

Colettes person

Hon är en högre, stark kvinna av Gurunsifolket, något över 50. Hon utstrålar kompetens och en självklar, välvillig auktoritet, styr alla med säker hand, bemöter både försumliga och förtvivlade mödrar med samma lyhördhet och medkänsla, lyfter upp de små patienterna ömsint och varligt, som om de vore fågelägg - lite i kontrast till hennes kraftiga gestalt och djupa, kluckande skratt. En spontan sympati och samhörighet uppstår tidigt mellan oss och en gemensam syn på planer och mål. En del oundvikliga kulturella kullerbyttor blir av och till en pikant krydda och leder till många skratt.

Hur korsades våra vägar? Ödets nyck? Skrivet i stjärnorna?

”Borra en brunn”. Det skulle jag göra - någon gång i livet, någonstans i världen. Jag var femton år och hade just läst en skildring från andra världskriget om Japans invasion av Malaysia, ett dåvarande brittiskt protektorat. Den fattiga befolkningen i en liten by delar under tre år sina magra resurser med en grupp brittiska kvinnliga krigsfångar, trots den stora bristen på vatten. En av fångarna kan inte glömma befolkningens hårda lott och reser efter krigsslutet tillbaka till Malaysia och

låter borra en brunn i den lilla byn till stor glädje och nytta. För mitt eget projekt återstod nu bara en del detaljer att ordna först : studenten, utbildning, arbete, hem, familj, ekonomi... Detta var 1955.

En lång resa i tid och rum

År 2009 under min sjunde 3-månadersvistelse i Burkina kom jag till Ladiou, en by med ca 3000 invånare, i nordvästra Burkina, 12 km från närmaste landsväg, ca 6 timmar från Ouagadougou. Jag fick som ensamkommande främling mitt läger på barnavårdsmottagningen, CREN*, känd i distriktet för ett föredömligt arbete. Men den handgrävda brunnen sinar 6 månader varje år. Detta var platsen! Här kunde nu en ny brunn djupborras med stora schaktmaskiner. Det blev en stor dag för oss alla. För mig hade det bara tagit 52 år ...

Sedan dess har jag fått följa Colette i alla delar av arbetet. Tillsammans och med aktivt deltagande av *Comité Villageois de Développement*, byns utvecklingsråd, och lokala organisationer görs planer och prioriteringar upp. Under januari-februari genomfördes mycket på önskelistan: bränslesnåla vedspisar i provköket, renovering av slitna lokaler, ny uteplats under tak, rejäl

Birgitta tillsammans med Colette.

Den nya uteplatsen, inte helt färdig, tas genast i bruk.

inhägnad av nyplanterade träd och nyttoväxter i vårt mini-agroforestry-projekt. Colette tar samtidigt hand om alla patienter, ger instruktioner om mat till besökare och arbetslag, ordnar åsnekärror med sand till byggnadsarbetet. Hon har på ett förunderligt sätt alla trädar i sin hand. Och – självfallet - sin mobil.

Aldrig stressad – alltid redo

Februari 2014. Colette ska skriva årsrapport, delta i en kurs i Ouagadougou, har just haft 92 barn på mottagningen. Mitt i brådskan blir jag häftigt sjuk. Colette samlar snabbt det nödvändigaste, ordnar med 5 timmars transport till en akutmottagning. Elakartad malaria konstateras. Under de följande fem dygnen, viker Colette inte från min sida, vakar dag och natt över dropp och mediciner, tvättar lakan och

Colette undervisar.

ombyten och hela den febriga patienten, som är borta i dimmor. Hon delegerar samtidigt via sin mobil till sina två medarbetare, så att arbetet kan fungera på mottagningen hemma i Ladiou. Allt fick ett gott slut, årsrapporten är avlämnad med toppresultat: Av de 2059 patienterna 2013 kunde 80% av de gravt undernärda och 90 % av de medelsvåra fallen botas. Liksom malariapatienten.

En särskild plats för en särskild person

Det har blivit många viktiga, personliga relationer under de gångna elva åren, men Colette intar en plats för sig. Jag ser henne som en portalfigur, vid ingången till ett nytt och starkare Burkina, i ett Afrika på frammarsch. Stora länder som Kina, Japan, Brasilien, Indien och Turkiet har redan intagit sina positioner på ”framtidens kontinent”, tåget har börjat rulla allt snabbare. Här, vid en historisk skärningspunkt, framstår

hon som strategiskt viktig. Hennes stora praktiska arbetsinsats, teoretiska kompetens, organisatoriska effektivitet och förmåga att sprida kunskap till tusentals unga mödrar varje år är ovärderliga för landet. Kommer Afrikas växande ekonomier också att ta hand om den fattiga landsbygdsbefolkningen? Det behövs goda lokala ledarkrafter för detta. Jag ser Colette som den av dem.

Och så till sist, personligen ser jag Colette som en vän för livet.

**C.R.E.N. Centre de récupération et éducation nutritionnelle.*

- Birgitta Amoroso är leg. simultantolk, utbildad i Genève. Sedan Sveriges medlemskap har hon haft fast tjänst i EU och arbetat i parlamentet, kommissionen och ministerrådet. Efter pensioneringen 2002 kom hon till Burkina Faso på ett OXFAM-uppdrag. Hon har sedan dess medverkat i ett flertal lokala projekt och översätter varje vecka nyhetsbrevet www.abcburkina.net från franska till engelska på nätet.

Dans som utmanar klichéer

TEXT OCH FOTO KAROLINA JEPPSON

Han driver institutet La Termitière för dans och koreografi i Ouagadougou. Seydou Boro ifrågasätter kategorisering av dans – och mycket annat. Under hösten framförde han sin politiska dansföreställning *C'est à dire...* på Skånes Dansteater. Nu förbereds en dansbiennal i Ouagadougou och nästa år återvänder Seydou Boro till Malmö.

Dansare, koreograf, musiker och skådespelare. Seydou Boro har en stor repertoar som han delger publik och danselever det bästa utav.

– Jag tycker om friheten och försöker blanda kreativa uttryck. För mig är det en gemensam process: att skapa, att reflektera och att agera.

Seydou Boro växte upp och bor i Ouagadougou, men idag pendlar han till Paris och är ofta på resande fot. Föreställningen *C'est à dire...* framfördes under hösten på Skånes Dansteater i Malmö. Festivalen Arv i Rörelse om dans och kulturarv ställde sig frågorna: "Vem definierar ett kulturarv? Vems kulturarv bevaras och varför?" Seydou Boro verk är i en ständig diskussion kring dessa frågeställningar och han bjöds in eftersom han står för förnyelse av dans från den afrikanska kontinenten och ifrågasätter stereotyper inom dansen. I sin föreställning gestaltar han olika episoder i sitt liv, genom både monolog och dans. – I *C'est à dire...* vill jag berätta om de problem jag möter som artist från Afrika. Jag berättar om mitt liv och om politiken jag möter med en ironisk underton. Jag tycker inte att man behöver kategorisera dans till "afrikansk dans". Det räcker bra med "samtida dans". Dans utvecklas i Sverige, och gör det förstås likväl i Burkina Faso, säger Seydou Boro.

Seydou Boro.

Tillsammans med kollegan Salia Sanou drev Seydou Boro under många år danskompaniet Salia nï Seydou, och turnerade med olika föreställningar. Idag finns inte företaget längre, men de båda är konstnärligt ansvariga för utvecklingscentret *La Termitière - Centre de Développement Choréographique* (CDC), i Ouagadougou. Centret har föreställningar, dansutbildningar och ett stort antal gästande ensembler. Nu planeras en dansbiennal under två veckors tid, i december 2014.

– Vi har fått ekonomiskt stöd från staden och visst stöd från regeringen. Det kommer folk från hela världen, berättar Seydou Boro.

Han har gjort ett flertal filmer och berättar att det är ständiga problem med att få visum då man ska turnera. Danskortfilmen *Visas* visar på de absurda hinder som möter turnerande artister från den afrikanska kontinenten. Han talar med engagemang och ler ofta. Seydou Boro drivkraft för sitt arbete går inte att ta miste på. – Jag träffar många artister och upplever en konstant nyfikenhet. I början på 2015 kommer Seydou Boro åter att gästa Sverige som inbjuden till Det internationella dansprogrammets residens i Malmö. Programmet är ett samarbete mellan olika dansinstitutioner i Skåne kring internationella koreografvistelser, som ett led i det svenska danslivets internationalisering.

TEXT KAROLINA JEPPSON

Musik i "Waga"

Lars Lovén är musikjournalist på Svenska Dagbladet och leder Radio Brazzaville på Sveriges Radio. Han är också dj med särskild kärlek till hiphop och dansmusik från Västafrika och har utforskat Ouagadougous musikscen.

Hur väcktes ditt intresse för musik i Burkina och Västafrika?

När jag började dj:a spelade jag mycket 60- och 70-talssoul. Genom den hittade jag fram till Fela Kuti. Och från honom hittade jag till resten av Västafrika, ja, hela Afrika. Burkina Faso upptäckte jag lite av slump, jag såg en dokumentär om hiphopfestivalen Waga Hiphop, sedan insåg jag att brodern till en av mina vänner bodde i Ouagadougou, så jag åkte dit. Sen har jag återvänt. Ouagadougou tillhör mina absoluta favoritstäder.

Kan du berätta om musiken idag i Burkina och Ouaga, vilken genre är mest populär i utelivet?

Coupé-décalé och annan musik från Elfenbenskusten är väldigt populär. I synnerhet på dansställen. Hiphopsenen är också levande, inte minst för att Västafrikas äldsta och mest ansedda hiphopfestival, Waga Hip Hop hålls i Ouagadougou. Senast jag var där pratade jag också med flera pop-artister som börjat blanda in mer traditionellt material i sin musik. Till exempel Smarty från gruppen Yeleen. Men jag vet inte hur populärt det blivit lokalt. Reggae är också stort, som i hela Västafrika.

Vem är din egen favoritmusiker från Burkina?

Jag gillar hiphop-duon Waga 3000, som består av Art Melody och Joey le Soldat. Fast egentligen är kanske Art Melody ännu bättre som soloartist. Det finns också ett band som heter Kunde Blues och som spelar pop som bygger på traditionell musik. De

har n'goni i stället för gitarrer och låter lite grand som den mer kände Bassekou Kouyaté från Mali.

Vilka utmaningar har musiker i Burkina idag?

Många artister i Burkina Faso, i synnerhet på hiphopsenen, är väldigt politiskt engagerade och åberopar Thomas Sankaras idéer när man kritiserar dagens ojämlikhet och brist på yttrandefrihet. Det är inte helt okomplicerat, landet styrs ju fortfarande av den som avsatte Sankara och den som är för frispråkig råkar ofta ut för repressalier. Eftersom Burkina Faso är ett fattigt land finns det också brist på sådant som inspelningsstudior, instrument etc.

Du dj:ar på klubbar i Sthlm och Gtbg. Hur är intresset i Sverige för musik från Västafrika?

Det blir större och större. Det finns fler klubbar som spelar sådant som azonto från Ghana och coupé-décalé från Elfenbenskusten. Än så länge spelas det inte jättemycket från Burkina, men det recenseras i alla fall en del skivor därifrån.

Lars Lovéns favoriter:

- Waga 3000 - Waga 3000
- Art Melody - Wogdog Blues
- Burkina Electric - Paspanga
- Debademba - Debademba

Burkina Electric.

Agnes – ny ordförande i ASSAMBUS

Agnes Heikkilä Ilboudou har arbetat som egenföretagare och varit föreningsaktiv i hemlandet Burkina. Nu bor hon i Stockholm sedan sju år och är invald som ASSAMBUS nya ordförande.

Jag heter Agnes Heikkilä Ilboudou, och kommer från Burkina Faso. Jag har sju syskon, alla bor kvar i Burkina.

I Burkina utbildade jag mig i bokföring och jag hade ett eget företag där jag sålde kontorsmaterial. Jag lade ner företaget när jag flyttade hit till Sverige. Mitt första besök i Sverige var när min moster skulle begravas år 2005. Min moster bodde i Sverige sedan många år, tillsammans med sin familj. Vid besöket träffade jag en man och i slutet av 2007 flyttade jag till Sverige och gifte mig med honom. Jag är nu mor till en dotter och skild. Vi bor i Stockholm.

I Sverige har jag gått på SFI (Svenska för invandrare) och läst Svenska som andraspråk. Jag har också utbildat mig till undersköterska. Nu jobbar jag på Vardaga (Carema) på Ekerö.

Jag är medlem i en förening i Burkina Faso som heter *Le Tocsin* och var med i styrelsen under två mandatperioder. Föreningen arbetar för mänskliga rättigheter, integration m.m. och har fått bidrag från Forum Syd, EU och även från Burkina Fasos regering.

Jag gick med i ASSAMBUS först och främst eftersom jag är burkinsk och för att jag vill ha kontakt med både svenskar och burkinier som bor i Sverige eller som kommer för studier eller på besök. Jag ser att ASSAMBUS har utfört många projekt som har bidragit till stor utveckling i människors framtid. Jag delar samma ideal som ASSAMBUS.

Som ordförande i föreningen vill jag arbeta för att ASSAMBUS ska synas mer och därigenom göra fler och fler människor i Sverige intresserade av mitt land. Jag vill arbeta så att ASSAMBUS och andra föreningar i Burkina Faso ska kunna samarbeta. Som ny ordförande tar jag gärna emot råd och stöd från mina företrädare och från både styrelsen och medlemmar.

Jag vill tacka alla för att ni valt att ge mig detta ansvar. Jag ska göra mitt bästa för föreningen.

Agnes Heikkilä Ilboudou

Förening för burkinier i Göteborg

För ett år sedan bildades föreningen Faso Kamba Sverige i Göteborg, för de burkinier som bor i staden. Liliane Ouattara är ordförande i föreningen som idag har ett femtontal medlemmar, som alla kommer från Burkina Faso. Faso Kamba Sverige kommer bland annat att ha föreningsaktiviteter vid midsommar. Faso Kamba har en sida på Facebook.

Svenska västafrikanska handels- och kulturkammaren invigs i september

Som tidigare meddelats i BurkinaKontakt har diskussioner och samtal länge förts för att skapa en västafrikansk handelskammare i Sverige. Grundarna är tiotal personer däribland honorärkonsulerna för ett flera västafrikanska länder och svenska företagare av afrikanskt ursprung.

Nu börjar verksamhetens inriktning börja ta form. Svenska västafrikanska handels- och kulturkammaren är en ideell förening som ska främja handels- och kulturförbindelser mellan Sverige och Västafrika. Den ska verka för gynnsamma företagsklimat och bärkraftiga handelsrelationer, positivt kulturutbyte och samarbetsinitiativ samt bidra till hållbar utveckling och global balans.

Sten Hagberg, Burkina Fasos honorärkonsul och en av grundarna, kommenterar:

– Svenska västafrikanska handels- och kulturkammaren kommer att arbeta med både handel och kultur för att samla och sprida kännedom om de olika initiativ och kontakter som finns redan idag. Men framför allt ska kammaren verka för fler och starkare handels- och kulturförbindelser mellan Sverige och Västafrika.

Svenska västafrikanska handels- och kulturkammaren invigs officiellt på United Spaces Business Center i Stockholm torsdagen den 4 september 2014.

TEXT OCH FOTO STEN HAGBERG

Förfördelade avhoppare eller oppositionsparti som utmanar?

Den här artikeln är ett försök att sammanfatta de senaste månadernas dramatiska politiska utveckling i Burkina Faso. Kampen mellan regeringspartiet CDP och det nya oppositionspartiet MPP rasar inför allas åsyn. Knäckfrågan är om det verkligen är slutet på Compaorés regim vi ser eller om detta är ännu ett steg mot att skapa en dynasti med en livstidspresident.

Under det senaste året har Burkina Faso pendlat mellan två politiska lägen. Det ena präglas av en social oro och protester, det andra av institutionell stabilitet och demokratiska framsteg. Revolterna 2011 som skakade grundvalarna för Compaorés regim ledde till en regeringsombildning under ledning av premiärminister Luc Adolphe Tiao. Vid parlaments- och kommunalvalen 2012 fick oppositionen med partierna UPC och ADF/RDA, 19 respektive 18 platser i valda församlingar även om regeringspartiet CDP behöll majoriteten i parlamentet med 70 av 127 platser.

Senaten och paragraf 37

UPC:s Zéphirin Diabré tog i sin egenskap av oppositionsledare snabbt det politiska initiativet efter valframgången. Det var särskilt när parlamentet i maj 2013 fattat beslut om att inrätta en senat – en andra kammare i enlighet med 1991 års grundlag men av olika skäl aldrig skapats – med en mycket speciell sammansättning som protesterna fick ny energi och kraft. Till senaten väljs 39 senatorer bland politiker

i valda församlingar (kommuner) med tre representanter från varje region. Dessutom utses vardera fyra representanter för 1) traditionella hövdingar, 2) religiösa ledare, 3) fackförbund, och 4) arbetsgivare. Dessutom representeras den burkinska diasporan i utlandet av fem personer. Slutligen utses 31 av totalt 91 senatorer av presidenten. Oppositionen såg nu detta som ännu ett sätt att genomföra en grundlagsändring med hjälp av en senat som skulle domineras av president Compaorés stödtrupper.

Val genomfördes till senaten men parallellt växte protesterna i styrka. Senaten framstod som Compaorés senaste strategi att stanna kvar vid makten. Under resten av 2013 avlöste debatter och protester varandra vare sig det rörde inrättandet av senaten, frågan om paragraf 37 i grundlagen eller oppositionens politiska alternativ. Gemensamt för dessa är frågan om Compaoré kommer att ställa upp i presidentvalet i november 2015, trots att

författningen inte tillåter ytterligare en mandatperiod. Paragraf 37 i grundlagen begränsar presidentens ämbetsperiod till två. I Compaorés fall räknas mandatperioderna 2005-2010 och 2010-2015, trots att han suttit vid makten sedan 1987.

I en intervju i december 2013 svarade Blaise Compaoré på frågan om han avser att ställa upp i presidentvalet med kommentarer som: "Grundlagen kan förändras" och "det är inte förbjudet att modifiera paragraf 37".

CDP splittras – och MPP bildas

I januari 2014, efter månader av rykten och spekulationer, valde en stor grupp företrädare för CDP att lämna partiet. Utbrytargruppen leddes av en trojka: den tidigare premiärministern, talmannen och generalsekreteraren Roch Marc Christian Kaboré, det tidigare statsrådet (ministre d'état) och Compaorés förtrogne Salif Diallo samt Ouagadougous borgmästare

1995-2012, Simon Compaoré. I ett öppet brev anklagade man den nuvarande partiledningen med bland andra Assimi Kouanda och François Compaoré ("le petit président") att avvika från CDP:s demokratiska inriktning. Utbrytarna skrev att försöken att tvinga fram senaten och att planerna att ändra författningens 37:e paragraf sker i en tid då det burkinska folket är djupt splittrat.

En våg av protester inleddes av den samlade politiska oppositionen och utbrytargruppen. Lördagen den 18 januari var Ouagas gator fyllda av demonstranter, och även i andra städer genomfördes demonstrationer. I slutet av januari bildades partiet *Mouvement du Peuple pour le Progrès* (MPP) som leds av personer som ingick i Compaorés innersta krets. I mars genomförde MPP sin partikongress i Ouagadougou.

Kapprustning mellan forna kamrater

MPP har snabbt seglat upp som en verklig utmanare till president Compaoré och CDP. Till skillnad från den parlamentariska minoritetsoppositionen och de många små vänsterpartierna består MPP av starka personer som också har pengar att finansiera kampanjer och aktioner över hela landet. Reaktionen från CDP lät dock inte vänta på sig. Snabbt bildades Republikanska fronten (*Front Republicain*), bestående av CDP:s återstående delar och ett fyrtiotal andra partier som vill se Compaoré kvar vid makten. Mest noterbart är att Hermann Yaméogo, ledare för UNDD och son till landets förste president (Maurice Yaméogo, 1960-1966), åter gjort en märklig kursändring i burkinsk politik som en av företrädarna för Republikanska fronten.

De senaste månaderna har kampen för att mobilisera sympatisörer och framtida väljare utvecklat sig till en verbal och ibland våldsam kapprustning. När MPP lyckades fylla fotbollsstadion Stade municipal i Ouagadougou till bristningsgränsen svarade CDP och Republikanska fronten med att fylla Stade Wobi i Bobo-Dioulasso. Pressen kommenterade att det därmed blev oavgjort i matchen mellan CDP och MPP. Veckotidningen *Journal du Jeudi* påpekade

Trafikljus i Ouaga med dubbla budskap. Är det rött för fortsatt maktinnehav för Compaoré eller inte?

att det finns en intressant likhet i de båda laguppställningarna. Blaise Compaoré är presidenten och Roch Marc Christian Kaboré är utmanaren. MPP:s Salif Diallo ses som en rackare ("bandit") som inte tvekar att utmana – och Hermann Yaméogo i Republikanska fronten har själv sagt att "det finns ingen större rackare än jag i burkinsk politik". Slutligen är det stark symbolik i det faktum att f.d. borgmästaren Simon Compaoré lyckades fylla fotbollsstadion i Ouaga, medan Bobos borgmästare Salia Sanou, en av CDP:s och Republikanska frontens starkaste förespråkare, fyllde en fotbollsstadion i "sin" stad.

Fin de règne?

Grundfrågan är att låta en folkomröstning avgöra om paragraf 37 ska ändras och därmed tillåta Compaoré att ställa upp i valet 2015. Compaoré själv har hela tiden varit vag på den här punkten, förutom i talet i december 2013. Inrättandet av senaten sköts däremot upp på obestämd tid. De flesta bedömare anser att senaten bara skulle användas som ett instrument för att säkra Compaorés maktinnehav.

I mitten av februari 2014 toppade rubriken "Blaise Compaoré – Fin de règne" veckotidningen *L'Indépendant* och en hel del talar för att vi nu faktiskt bevittnar slutet på Compaorés långa maktinnehav. Historiskt är det inte särskilt konstigt

att de svåraste politiska utmaningarna kommer inifrån det dominerande partiet och att MPP leds av personer som varit med och byggt Compaorés makt. År 2010 sade Roch Marc Kaboré, då parlamentets talman tillika ordförande för CDP, att paragraf 37 är "anti-demokratisk" eftersom folket måste kunna välja vem det vill som president (läs: Blaise Compaoré). På samma sätt var det Salif Diallo, då mäktig jordbruksminister och ministre d'état, som var den första som öppnade vägen för det märkliga som skedde när Compaoré ställde upp som "ny" kandidat 2005 med hänvisning till att grundlagen ändrats och att han därmed kunde regera i ytterligare två mandatperioder. Dessa utspel är förstås inte bortglömda och det gör att misstänksamheten mot MPP är djup. Men den storm av politiska protester och demonstrationer som rasat i Burkina ger också uttryck för ett brett missnöje med CDP. Och för första gången kan partiets maktinnehav nu utmanas på allvar. MPP:s trojka vet hur man bedriver politik för att erövra makten och har resurserna för att mobilisera hela landet. Frågan är om det senaste årets sociala oro och politiska protester räcker hela vägen fram till ett maktskifte som i bästa fall stärker den burkinska demokratin.

- Sten Hagberg är professor i kulturanthropologi vid Uppsala universitet och honorärkonsul för Burkina Faso i Sverige.

Hans med Taherou och hans dotter.

TEXT KAROLINA JEPSON OCH HANS ERIKSSON FOTO HANS ERIKSSONS PRIVATA BILDER

Hans och Taherou – vänner sedan 30 år

De lärde känna varandra i Senegal, men har mestadels umgått i Burkina. De följde tillsammans den politiska situationen under Thomas Sankaras statskupp 1983. Idag umgås familjerna och samarbetar även kring en nystartad förskola.

Hur började er vänskap?

– Jag träffade Taherou första gången 1981 i Senegal. Jag arbetade då på Synskadades Riksförbund och var ansvarig för att organisera ett ledarutbildningsseminarium för representanter från fransktalande Afrika. Som uppföljning kom hela gruppen, inklusive Taherou, till Sverige 1983. Då var det redan klart att jag och min fru Christiane skulle åka till Burkina på långtidsuppdrag som den första gruppen svenskar som Sida skickade att arbeta med ökenbekämpningsprojekt i Sahel-länderna. Jag bjöd hem Taherou till mina föräldrar och han träffade hela släkten i sommarstugan.

Kan du berätta om Taherou och hans arbete?

– Taherou arbetade som generalsekreterare på *Association Burkinabé de Promotion des Aveugles et Mal-voyants* - ABPAM. Han hade en statlig tjänst på Socialdepartementet men var utsedd som enda person att arbeta med synskadade. Han var ansvarig för rehabilitering av vuxna synskadade, vilket omfattade anpassning till livet som synskadad samt att lära sig ett praktiskt yrke såsom jordbruk eller husdjursuppfödning. Taherou arbetade tillsammans med en fransk biståndsarbetare på yrkesutbildningscentret Nongraba några km söder om Ouaga.

Har du några särskilda minnen från er vänskap hittills?

– När jag anlände till Ouaga i juli 1983 blev jag mottagen av Taherou på flygplatsen. Han hade ordnat så jag kunde bo hos hans franske kollega under tiden jag letade eget hus. Även om jag hade läst om landet var jag ganska ovetande om den spända politiska situationen. Jag var hos Taherou i Zougouna i östra delen av Ouaga på kvällen den 4 augusti, när Sankara och hans grupp gjorde en statskupp. När vi åkte genom centrum såg vi plötsligt militärjeepar med kulsprutor på gatan. Folk skyndade snabbt hem från biografen

och restauranger. Jag bodde i Gounguin på andra sidan stan nära ett militärläger. Vi hade tur som kom hem mellan skjutandet i kvarteret. Vi släckte allt ljus och lyssnade på radion som kungjorde att ”bara några intoxinerade individer fortfarande gjorde motstånd”. Trots detta fick vi vänta i tre dagar innan vi kunde gå ut och handla mat. Det var ett lite oväntat mottagande i det som då hette Övre Volta.

I vårt flyttlass tog vi med flera saker till Taherou och hans fru Brigitte, bland annat ett kylskåp. Det var mycket välkommet och skulle komma att fungera under flera år med gas. Det fanns ingen el på yrkesutbildningscentret Nongtaba, söder om Ouagadougou där han då både bodde och jobbade.

Ett annat minne är från senaste träffen. Under många år då jag träffat Taherou har jag åkt bak på hans moped samt ibland i ABPAM:s pick-up bil. Men sedan han fått pensionsavgångsbidrag har han köpt en 20 år gammal välbehållen Mercedes som körts av en tysk direktör. En stor statushöjning som hans familj och släkt gärna vill dra nytta av! Jag har påpekat att han blivit en ”bourgeois”.

Hans, Brigitte, Christiane och Taherou.

Hans bjuden på middag hos Taherou och Brigitte.

Hur har ni upprätthållit er kontakt genom åren?

– Varje gång jag besöker Ouaga, det vill säga vartannat år, kontakter jag Taherou och hans familj och blir ofta hembjuden på middag. Han har 4 barn, två i samma ålder - och två som är yngre än våra båda barn. Taherou har arbetat hela sitt yrkesliv för ABPAM. Han har gått i pension sedan två år. Då passade han på att starta en förskola för barn i ABPAM:s gamla yrkesutbildningscenter vars verksamhet nu har decentraliserats och inte används längre. Även hans fru Brigitte arbetar administrativt i skolan. Tidigare hade hon en affär men stängde efter flera inbrott. För ett år sedan var min fru Christiane under en månad i förskolan och ledde fortbildningskurs för 3 förskollärare baserad på svensk pedagogik. Det var mycket uppskattat.

Ett av Francois barn.

TEXT KAROLINA JEPPSON FOTO CECILIA JONSSONS PRIVATA BILDER

”En mänsklig skyldighet”

Francois Compaore introducerade Cecilia Jonsson från Örebro till hennes forskningsfält i utkanten av Ouagadougou. Det är nu tretton år sedan och de har fortfarande stadig kontakt. En av Francois döttrar heter Cecilia.

De har aldrig haft telefonkontakt utan endast skrivit mail och brev. Francois har inte någon mobil, men han besöker ofta internetcaféet i Bendogho, stadsdelen där han bor i utkanten av Ouagadougou. – Idag får man inte ofta handskrivna brev på posten. Men Francois brukar skicka både brev och foton, berättar Cecilia över telefon.

Fältstudie i Bendogho

Cecilia har en magister i kulturanthropologi och var inriktad på självständighetsfrågor för tuaregerna i Mali. Inför 2001, under sista året, sökte hon medel från Sida för att göra en fältstudie. Men till detta breddade hon sina intressen till ett annat fält: kvinnors försörjningsmöjligheter i grannlandet Burkina Faso.

– Jag hade aldrig varit i Afrika. Vi kom fram till att det var säkrare och mer görbart att som ensam tjej resa till Ouagadougou där det fanns etablerade kontakter, säger Cecilia. Hon reste till Ouagadougou och sökte upp kvinnor i stadsdelen Bendogho. Där fanns då varken elektricitet, rinnande vatten eller avloppssystem. Fältstudien handlade om kvinnors försörjningsstrategier i eftersatta områden. Cecilia stannade i två och en halv månad.

Francois, en dörröppnare

– När jag var i Ouaga hade jag hjälp av en tjej som tolkade från moré till franska. Redan första dagen då vi reste ut till området på moped träffade jag Francois. Han erbjöd sig genast att hjälpa oss att

få tag i de kvinnor jag ville intervju. Det var kvinnor i olika åldrar jag sökte och från olika folkgrupper, vilket han genast uppfattade. Francois blev en dörröppnare till mina informanter och han blev väldigt engagerad. Jag var tacksam, det hade varit svårt att få tag i rätt personer annars, berättar Cecilia. Francois bodde i Bendogho med sin fru som Cecilia också intervjuade, och deras dotter. Sammanlagt intervjuade Cecilia ett 30-tal kvinnor och ett antal män.

– Francois är en entreprenör. Han hjälpte mig hela tiden och såg det som något spännande och intressant. Jag kände mig aldrig misstänksam över hans öppenhet. Självklart är det spännande och lite annorlunda att få kontakt med någon från Sverige och han fängade en möjlighet att kunna hjälpa oss. Vi mailar fortfarande varje månad.

Boningshus byggs. Till höger: Francois med sin dotter.

Loppisvinst investerat i höns och grisar

Efter flera års studier på Uppsala Universitet reste Cecilia för att läsa spanska och mänskliga rättigheter i Chile. Efter några år flyttade hon tillbaka till Sverige och Örebro. Idag bor hon med sin nio-åriga dotter och arbetar just nu som marknadskonsult. Francois familj har vuxit betydligt. De har nu fem barn.

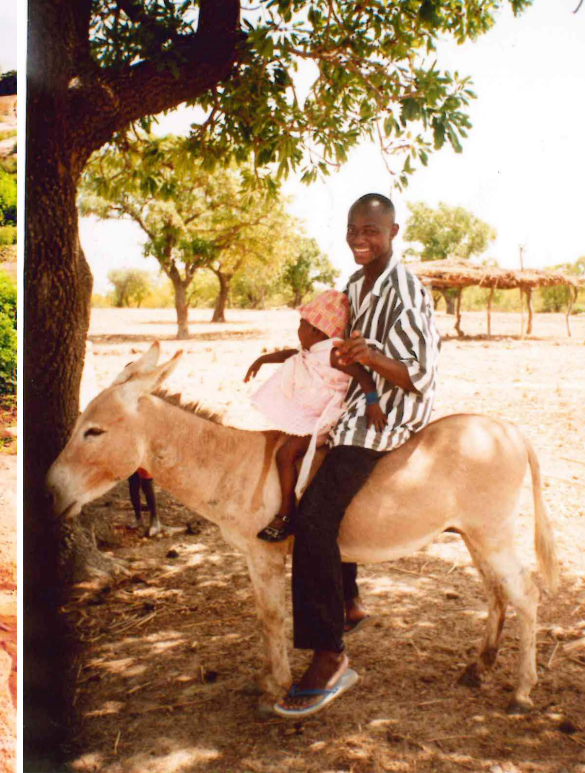
– Något som verkligen berörde mig var att hans tredje barn skulle heta Cecilia. Nu är hon runt 8 år, berättar Cecilia och fortsätter: – För drygt ett år sedan blev Francois arbetslös. Tidigare hade han jobbat på Brakina, ett av Burkinas största bryggerier. Han undrade ifall det var möjligt att jag kunde hjälpa honom. De var flera anställda som hade blivit hastigt uppsagda. Det var första gången han bett mig om hjälp rakt ut. Min dotter kom på att vi kunde anordna en loppis i mormors trädgård och skicka pengarna till Francois och hans familj. Vi fick ihop 1700 kr. Francois hade tidigare berättat för Cecilia att han haft drömmar om att syssla med uppfostring. Nu kunde han köpa in två grisar och bygga en inhägnad stia. Han hade påbörjat ett boningshus och kunde bygga klart med lite stöd från Cecilia och hennes dotter.

– Och nu har de köpt höns också. Han skickar hela tilden bilder till mig kring detta, för att visa att han verkligen gör något för pengarna, berättar Cecilia.

Olika livssituationer

Vid något tillfälle hörde Cecilia inte av Francois under en lång tid. Senare fick hon veta att hans son blivit allvarligt sjuk. Efter den händelsen klargjorde Cecilia att Francois måste höra av sig om något liknande händer igen, för att se ifall det är möjligt att stödja dem till sjukvård. I höstas fick Francois fru och två av barnen svår malaria. Då skickade Cecilia pengar så de kunde komma iväg till sjukhus. – Det känns bra att han vet att han kan höra av sig när det behövs. Och även att kunna göra något för dem. Våra liv är olika och min lön är inte jättehög. Men jag kan ändå hjälpa till och jag tycker nästan det är en mänsklig skyldighet, faktiskt.

Efter tretton år har de fortfarande en nära och familjär kontakt. – För mig är det väldigt värdefullt att behålla kontakten, men också att bli påmind om allas olika livssituationer. Man kan göra något, även om det är litet. Tyvärr har jag inte varit i Burkina igen. Men jag vill gärna, tillsammans med min dotter.

Fruen med alla barnen.

Cecilia med sin dotter.

Ismaël med delar av sin klass som består av 63 elever i motsvarande fjärde klass.

TEXT OCH FOTO INGRID SEEGER

Ismaëls väg till läraryrket

Ingrid Seeger, Uppsala, reste första gången till Ouagadougou år 2009. Hon visste inte då att Burkina för henne skulle komma att bli ett frekvent resmål. En nära vänskap har vuxit fram med familjen Bilgo och sonen Ismaël, snart färdig lärare. Detta är deras berättelse.

I november 2009 åkte jag och min väninna Helena Harnesk till Burkina Faso. Vi hade blivit bekanta med Alice Sidibé som studerade på SLU i Uppsala med ett SIDA-stipendium. Alice Sidibé ville gärna att några av hennes vänner i Uppsala skulle besöka henne i Burkina, och vi nappade på det.

Möte med Hamidou, pappa i familjen Bilgo

För mig och Helena var det vårt första besök i Afrika. Alice ordnade med ett hus som vi kunde hyra och en tillhörande nattvakt, Hamidou. Hamidou var rejält

nervös och kände ett mycket stort ansvar – han hade aldrig haft kontakt med någon från någon vit person tidigare och visste inte vad han hade att vänta sig. Hamidou har gått ett år i skolan och kan lite franska. Tillsammans med sin fru Ami och fem utav sex barn bor han i en mycket enkel bostad på gångavstånd från det hus vi bodde i. Ami talar ingen franska men barnen lär sig i skolan. Föräldrarnas ambition är att barnen ska gå i skolan och få en utbildning. Trots att konversationen mellan oss och Hamidou var på begränsad franska, lärde vi känna honom och hans familj väldigt väl.

Höjda skolavgifter

På hösten 2010 kom ett brev hem till mig från Hamidou. Skolavgifterna hade höjts och lönen som nattvakt skulle inte räcka till. Helena och jag rådfrågade då Sten Hagberg, honorärkonsul för Burkina Faso om detta. Han ansåg att det var helt i sin ordning att vi betalade skolavgifterna för barnen. Det har vi gjort sedan dess. Familjens äldste son Ismaël som då hade slutat skolan med sitt avgångsbetyg avklarar bodde hos en farbror i Bobo Dioulasso och arbetade i hans jordbruk. När jag var på mitt andra besök i Burkina i februari 2011 var Ismaël återförenad med familjen i Ouagadougou, men hade inget jobb.

Ismaël och rektor Ilboudo. I bakgrunden klassrumsbyggnaden för lärarutbildningen.

Stöd till lärarutbildning

Genom lyckliga omständigheter lyckades jag förmedla en kontakt som medförde att Ismaël fick en anställning på ett litet snickeri där han arbetade under en tid. Jag började dock fundera. Vi hade haft regelbunden kontakt via mail och sms och jag hade förstått att han hade mer inom sig än han fick möjlighet att uttrycka på snickeriet. Jag mailade därför honom och frågade om han hade tänkt på sin framtid. Hade han funderat på läraryrket? – Oh! Jag hade haft idén någon gång tidigare, men det var genom att få frågan direkt som jag på allvar fick möjligheten att ta tag i det. Det var i augusti månad 2012. Sedan dess har jag engagerat mig för utbildning med det speciella stödet och möjligheten jag har fått från Sverige, säger Ismaël, då jag nu i efterhand frågar honom om hur han tänkte vid den tidpunkten.

Ismaël visste vilken lärarutbildning han ville gå och tog reda på kostnader och allt praktiskt. Vi kom överens om att jag

skulle stödja honom ekonomiskt med detta. Nu är han inne på den avslutande terminen på andra året av utbildningen vilket är ett praktikår. Lärarutbildningen är inriktad på de sex första skolåren (primaire).

– Efter jag gått klart utbildningen vill jag undervisa i klass. Men just nu, trots att jag undervisar, drömmer jag om att en dag bli rektor för en skola. Jag skulle en dag vilja ta med mig nya metoder och kunskaper från andra länder, hem till Burkina Faso. Jag skulle vilja påverka nationellt inom utbildningsfrågorna, säger Ismaël.

Besök på praktikplatsen 2014

I mars 2014 reste jag återigen till Ouagadougou. Jag besökte skolan där Ismaël gör sin praktik. Både jag och min väninna Lena Ågren blev imponerade av Ismaëls talang för att undervisa. Den klass han ansvarade för motsvarar fjärde läsåret och består av 62 barn, lika många flickor som pojkar. Förra året besökte vi skolan för lärar-

Ismaël och Ingrid.

utbildning. En enda stor klass med drygt 300 elever fick teoriundervisning i plenum av en föreläsare med högtalare. Eleverna var också uppdelade i grupper för genomgångar och diskussioner.

– Jag tycker skolan är jättebra och är nöjd med utbildningen. Jag har lärt mig väldigt mycket om vad som är viktigt i både skolmiljön och i samhället. Både lärarkåren och ledningen är väldigt dynamiska. Utbildningen har en bra struktur och innehåll, och vi har engagerade och kompetenta lärare, berättar Ismaël.

Rektorn en förebild

Under besöket träffade vi också skolans grundare och rektor, André E Ilboudo. Han är en person som brinner för skolan i Burkina Faso, och har många idéer om hur skolan bör fungera. På *Le Groupe Scolaire de l'Academie* lär sig de blivande lärarna att arbeta med inriktning på respekt för människan – och i skolsammanhang speciellt för eleverna. För Ismaël är André E Ilboudou en förebild.

– Vad gäller min rektor, vill jag bara säga att han är gott exempel för hela Burkina! Det är en person med stor kunskap och många kvaliteter. Jag har blivit väldigt influerad av honom under den tid jag gått på skolan. Personligen tror jag att det är människor som André E Ilboudo som verkligen kan utveckla Burkina. Jag vill arbeta i hans anda.

TEXT OCH FOTO INGRID SEEGER

Passion för utbildning

André E Ilboudo, rektor för skolan Le Groupe Scolaire de l'Academie i Ouagadougou.

– Jag kommer från Saponé, en by 35 km söder om Ouagadougou. Efter att ha gått i grundskolan i Saponé gick jag 4 år på ett seminarium i Togo. Sedan återvände jag till Ouagadougou för att gå på universitetet där. Jag har examen i moderna språk (maîtrise en lettre moderne) och jag har utbildning för att undervisa i franska. Jag kan säga att jag behärska franska i alla dess finesser. Efter utbildningen började jag först arbeta som journalist på den statliga televisionen i Burkina. Sedan undervisade jag på högstadiet och gymnasiet i Ouagadougou som vikarie. Samtidigt bildade jag *l'Association vive le paysan* ("Föreningen leve bönderna") i min by. Föreningen skulle ägna sig åt frågor som rör jordbruket, hälsovård, skolgång och utbildning samt kvinnors rättigheter. 1993 startade jag det privata gymnasiet *Vive le Paysan* för att ge barnen i Saponé tillgång till gymnasieutbildning. Jag har arbetat lite överallt. Under en 6-månaders-period arbetade jag i USA. Därefter ägnade jag mig åt utvecklingsfrågor. I klartext har jag intresserat mig för utbildning och undervisning sedan 1983.

Hur växte idén fram hos dig om att starta en skola?

– Utbildning är en passion för mig. Jag betraktar lärarna som konstnärer vars material är mänskliga varelser som de formar, så som krukmakaren formar leran för att göra en vas. Med skillnaden att om krukmakaren förstör sin vas kan han börja om – men det kan inte läraren om han gör ett dåligt arbete med att forma sin elev. Jag har alltid drömt om att driva en skola där jag kan dela min värdegrund och mina övertygelser med de unga. Jag startade skolan med 4 högstadie-klasser och nu består skolan av 40 klasser. Jag tar emot barn från 3 månaders ålder för dagis, till elever i avslutningsklassen där man förbereder sig för "Bac" (motsvarande studentexamen). Dessutom har vi en lärarutbildning för lärare som ska undervisa i låg- och mellanstadiet. Lärarstudenterna får också lära sig att använda den radiostation som skolan förfogar över och som sänder information till andra skolor i landet.

Berätta lite mer om skolan le Groupe Scolaire l'Academie?

– L'Academie ligger i södra delen av staden och är känd som en av de bästa skolorna i Ouagadougou. Vår vision är att erbjuda inte bara god undervisning som följer det officiella programmet utan även en god utbildning i mänskliga värden som att arbeta och göra sitt bästa, tolerans, respekt för andra och så vidare. Jag beundrar den katolska skolan för dess arbetssätt och för de resultat den uppnår. Jag beundrar även organisationen i den militära skolan där det finns disciplin som främjar arbetet.

Le groupe Scolaire l'Académie startade 2002 med 105 elever och i dag räknar vi mer än 2300 elever. Det kommer elever från hela staden men mest från de områden som ligger nära skolan.

Under den tid skolan har funnits – har du observerat någon förändring eller utveckling bland barnen och ungdomarna från området kring skolan?

– Förändringen märks i det ökade antalet studenter som har tillgång

André E Ilboudo och Ismaël framför skolans radiohus.

till högre undervisning och de som får en anställning. Dessutom förstår eleverna på skolan värdet av utbildningen, även om de kritiserar kravet på ordning och disciplin – de är ofta inte vana vid att arbeta under stränga krav.

Vilka är de stora utmaningarna för skolan i år och i framtiden?

– Den främsta utmaningen är att fortsätta förbättra andelen som klarar sin examen – vi vill närma oss 90% och vi ligger för närvarande på 75%. Slutligen vill vi lyckas skapa ett universitet.

Är skolan öppen för alla?

– Du vet, människan ger till andra, och till dem han älskar vill han ge det bästa. Det bästa jag har fått är den uppfostran som mina föräldrar och speciellt min mormor som har gett mig. Det jag lärt mig på seminariet – att arbeta och ge mitt bästa, tolerans och respekt för andra. Därför inpräntar jag denna vision och dessa värden i min skola. Trots att jag är katolik uppmuntrar jag eleverna vare sig de är muslimer eller kristna att de ska be innan de börjar dagens kurser. Jag är öppen och uppmuntrar alla att öppna sig mot andra.

- Ingrid Seeger är arkitekt. Hon är pensionär men arbetar med att rita ombyggnader åt privatpersoner som vill ändra på sin bostad. I övrigt har hon tankarna på Burkina och sina vänner där.

TEXT OCH FOTO KAROLINA JEPPSON

Från vänster: Jocelyne Drabi, Namoussa Mano, Olivier Bassinga, Félix Daogo Segda, Justine Ouedraogo, Sako Souabou.

Burkinska lärare på utbildning i Lund

Sida finansierar ett utbildningsprogram för lärare och skolledning i fransktalande afrikanska länder. Utbildningen är inriktad på barns rättigheter i skolan och sex burkinska deltagare från gymnasieskolor och utbildningsförvaltningar i Ouagadougou är med i programmet. Deltagarna träffade även medlemmar i ASSAMBUS under sitt studiebesök i Stockholm.

Den näst sista dagen på kursen i Lund, träffar jag deltagarna från Ouagadougou. Kursen hålls på Ideon, det gigantiska företags- och vetenskapscentret i utkanten av Lund. Det är två arbetslag från olika gymnasieskolor och från olika förvaltningar, som deltar i Lund.

– Kursen utgår ifrån barnkonventionen och handlar om att göra barnen medvetna om sina rättigheter i skolan. Det handlar också om en skola utan diskriminering och utan alla former av våld, berättar Olivier Bassinga som är ansvarig för franskundervisning på förvaltningsnivå.

Att bli mer delaktig i klassrummet

Deltagarna berättar att kursen verkar för att minska avståndet mellan lärare och elever, mellan administrationen och eleverna, och mellan eleverna i sig. – Idag har vi ett stort avstånd. Nu lär vi oss metoder och tekniker som bygger på elevens deltagande och eleven som en aktör, berättar Olivier Bassinga vidare.

Vad är det för slags metoder?

– Vi har till exempel gått igenom triangelmetoden. Den går ut på att eleverna i ett klassrum delas in i tre lag. Det ena laget intervjuar ett annat, medan

det tredje försöker se hur processen går till, vem som tar initiativ och att alla får komma till tals, berättar Felix Daogo Segda som också arbetar på utbildningsförvaltning med ansvar för ämnena historia och geografi.

En annan metod är "majetiken", att eleverna ska våga ställa frågor. Justine Ouedraogo berättar att de också fått öva på internetbaserade metoder. – Men vårt problem är att vi har 15 datorer på 3000 elever. I varje klass går runt 150 elever. Det är svårt att få tid för alla, säger hon. Justine Ouedraogo är lärare i historia och geografi på *Lycée Marien N'Gouabi*.

Möten med svenska skolor – och med ASSAMBUS

Schemat har innehållit flera besök i skolor i Lund och i Stockholm. I Stockholm besökte de dessutom RFSU och Södertörns Högskola. – Det har varit jätteintressant att se. Men det är annorlunda förstås, mindre klasser och mer teknologi. Vi har inte den möjligheten, säger Justine Ouedraogo.

Vilka är de största utmaningarna när ni kommer hem igen?

– Vi vet hur vi vill arbeta med

barnkonventionen, men det svåra blir att implementera förändringsarbetet. Vi har inte mycket resurser och har svårt att få finansiering, säger Namoussa Mano, ansvarig för naturvetenskapliga ämnen. – En annan utmaning är att få flickorna att stanna kvar i skolan. I sena tonåren är det många som gifter sig, blir gravida eller måste göra hushållsarbete, säger Olivier Bassinga. Under Stockholmsbesöket inbjöds de burkinska deltagarna till ASSAMBUS medlemsmöte. – Vi blev bjudna på mat och blev verkligen vänligt mottagna. Stämningen var väldigt familjär, berättar de glatt.

Genom det två-åriga programmet "Les droits de l'enfant" vill Sida bidra till ökad kunskap om barns rättigheter inom skolan. Nuvarande program har deltagare från Burkina Faso, Burundi, DR Kongo, Elfenbenskusten och Mali. Flera av länderna har liknande problematik i skolan med stora klasser, brist på undervisningsmaterial och aga.

Programmet har fem faser, varav den andra fasen görs under en månad på Lunds universitet. Den fjärde fasen görs i ett av deltagarländerna, i år Elfenbenskusten, och de övriga i hemlandet med handledning från Lund.

Scen ur filmen SOLEILS från 2013 av Dani Kouyaté.

Som medlem får du:

- ★ Inbjudan till medlemsmöten med inbjudna gäster
- ★ Föreningens tidning BurkinaKontakt med intressanta reportage

Så här blir du medlem:

Medlem blir du enklast genom att betala in medlemsavgiften på ASSAMBUS plusgirokonto 44 37 23 - 2. Medlemsavgiften är 200 kr eller 150 kr för pensionärer, studerande och arbetslösa. Glöm inte att skriva namn och postadress.

www.assambus.se

Möt det lilla landet med de stora berättelserna

Burkina Fasos huvudstad Ougadougou är kanske främst känd som Afrikas filmhuvudstad och värd för filmfestivalen FESPACO. Nu har den även blivit ett centrum för Västafrikas hiphop-scen. Detta är bara två exempel på Burkina Fasos rika kulturliv med rötter i den västafrikanska berättartraditionen där grioterna – ordens och musikens mästare - verkat i mer än tusen år genom att ständigt förnya sig och följa sin tid.

Men Burkina Faso är förstås mycket mer än så! Vill du veta mer? Bli medlem i ASSAMBUS! För bara 200 kronor per år får du chansen att lära känna landet med de stora berättelserna. Bland annat genom tidningen BurkinaKontakt som speglar det moderna Burkina Faso utifrån intressanta personer och vitt skilda teman som demokrati, handel, bistånd och kommunikation.

ASSAMBUS, Vänskapsföreningen Burkina Faso – Sverige, har sedan 1986 verkat för att sprida kännedom om Burkina Faso i Sverige och ett ökat utbyte mellan länderna. Systerföreningar finns i Danmark, Norge och Burkina Faso. En lokalförening finns i Stockholm.